

1969 AZƏRBAYCAN TARİXİNİN HEYDƏR ƏLİYEV DÖVRÜ: 2019

qüdrətli dövlət, güclü xalq, möhtəşəm inkişaf

50 ildə yaratdığı unudulmaz tarix

Qədim yunanlar əsl şəxsiyyətə dünyanın möcüzələrindən biri kimi baxırdılar. Çağdaş dövrün realıqları ilə qədim yunanların yaşadığı şərait arasındakı zaman məsafəsi artıq bütöv eralarla ölçülə bəla, maraqlıdır ki, bu fərq şəxsiyyətin cəmiyyət həyatındakı roluna münasibətdə ciddi dəyişikliklər yaratmayıb. Biz - XXI əsrin insanları da əsl şəxsiyyət qüdrətinin yaratdığı möcüzələrə heyran qalmaya bilmirik.

Ötən əsrin yetişdirdiyi ən böyük dövlət xadimlərindən olan Ümummilli Lider Heydər Əliyevin xalqımız, dövlətimiz üçün formalaşdırdığı zəngin irs tarixin və taleyin bizlərə xoş gündüzdür.

Heydər Əliyev xalqımızı milli dövlətçilik ideyaları ətrafında birləşdirərək mürəkkəb geocoğrafi məkanda Azərbaycan kimi müstəqil dövlət qurdu. Ümummilli Lider bu dövlətin parlaq gələcəyini təmin etməklə tarixin ayı-aynı dövrlərində bir çox siyasi xadimlərimizin tam axıra çatdırma biləcəkləri şəraiti misliyanı yerinə yetirdi. Ötən əsrin 90-cı illərinin əvvəllərində parçalanan dünya xəritəsindən silinmək təhlükəsi ilə üzləşən, kövrək əsaslarla malik zəif bir ölkəni qısa zaman ərzində Cənubi Qafqaz regionunun ən qüdrətli ölkəsinə çevirdi. Azərbaycan insanında milli dövlətçilik tənəkkürü formalaşdırdı. Böyük öndərimizin müəyyənləşdirdiyi strateji inkişaf kursu müstəqil Azərbaycan dövlətinin aydın gələcəyinin təminatçısı oldu. Bütün bunlar tarixdir. Və bu tarix 50 il əvvəldən və mahiyyəti ilə Azərbaycan milli dövlətçilik salnaməsinə çevrilmiş konkret bir gündən başlanır - 14 iyul 1969-cu ildən.

O gündən ki Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin 1969-cu il 14 iyul tarixli plenumunun qərarı ilə 46 yaşlı Heydər Əliyev Azərbaycan KP MK-nin birinci katibi seçildi.

Uğurlu seçim

Bu seçim təsadüfi deyildi. Hələ 1940-cı illərdə xüsusi xidmət orqanlarında fəaliyyətə başlayaraq zəkasının gücü, peşəkariyyəti, enerjisi, prinsipiallığı və bir insan kimi yüksək mənevə-əxlaq keyfiyyətləri ilə vəzifə pillələrində addım-addım irəliləyən Heydər Əliyev ölkə rəhbəri vəzifəsinə ən uğurlu namizəd kimi keçmiş ittifaq mərkəzinin diqqətini çoxdan çəkmişdi. Ulu Öndər Azərbaycan rəhbərliyinə xüsusi xidmət orqanlarının kiçik rütbəli zabitanından Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsinin sədri vəzifəsinə qədər çətin və şərafiyyəli yol keçmiş, ağır sınaqlardan mətinliklə çıxmış şəxsiyyətin malik olduğu yüksək bilik və bacarıqlar, zəngin təcrübə ilə gəlmişdi.

Çalışdığı sahənin spesifikliyi Heydər Əliyevə çox gənc yaşlarından dünyanın hər üzünü görməyə, hadisələrə, proseslərə, proseslərin pərdəxəzası məqamlarını duymağa, ərtik bütün dünyada hakim ideologiyaya çevrilmiş ölkəni öz ideologiyasının fəaliyyət üsulları və metodlarını müşahidə etməyə şərait yaradırdı. Dövlət təhlükəsizliyi orqanlarındakı işi gələcəyini böyük ictimai-siyasi xadiminin möhkəm xarakterini, demir məntiqini daha da cəlaləyər, iradəsini polad kimi möhkəmləndirirdi, eyni zamanda öz millətini, yurdunun məftununa çevirirdi.

Heydər Əliyevin Azərbaycan xüsusi xidmət orqanlarına rəhbərliyi illərində DTK-də əvvəlki dövrlərdən köklü şəkildə fərqlənən ab-hava yaradılmış, əməliyyat fəaliyyətinə və onun səmərəli təşkilinə yeni, yaradıcı baxış formalaşdırılmışdı. Təhlükəsizliyin təminatında Azərbaycanın milli maraqlarının ön plana çəkilməsi, milli kadrların rəhbər vəzifələrə təyinatı, azərbaycanlı gənclərin xüsusi ali təhsil almaq üçün Moskva, Leninqrad (indiki Sankt-Peterburq), Kiyev şəhərlərinə göndərilməsi məhz Ümummilli Liderin adı ilə bağlıdır. General Ziya Yusifzadənin xatirələrindən oxuyuruq ki, Azərbaycan xüsusi xidmət orqanlarında milliyətçə azərbaycanlı olan kadrların yerləşdirilməsi prosesi Azərbaycan KP MK-nin birinci katibi vəzifəsində çalışdığı illərdə də, sonra Moskvada yüksək vəzifədə tutulmuş daim Heydər Əliyevin diqqət mərkəzində olmuşdur. "1980-ci ildə DTK-nin sədri təyin edildikdən sonra Azərbaycan KP MK-nin birinci katibi Heydər Əliyev mənə qəti göstəriş verdi ki, 1981-ci ildə 40 nəfər, 1982-ci ildə isə 30 nəfər azərbaycanlı gəncin DTK-ya işə götürülməsini təmin edim. Eyni zamanda tapşırırdı ki, hər il yaşı 23-ə qədər olan, ordu sıralarında xidmət etmiş 20 nəfər azərbaycanlı gənci oxumaq üçün Dzerjinski adına SSRİ DTK-nin ali məktəbinə göndərim və onların məktəbi başa vurduqdan sonra Azərbaycanca qayıtmalarını təmin edim".

Dönüş nöqtəsi

Ulu Öndər Azərbaycan rəhbərliyinə çətin və mürəkkəb bir şəraitdə, respublikada sosial-iqtisadi həyatın, demək olar ki, tənəzzül etdiyi dövrdə gəlmişdi. Azərbaycan xalqının qurub-yaratmaq əzminə baxmayaraq, bir sıra obyektiv və subyektiv səbəblər üzündən ötən əsrin 60-cı illərində Azərbaycan iqtisadiyyatının bir çox sahələrində - həm sənayedə, həm də kənd təsərrüfatında mənfəi meyillər müşahidə olunurdu. Zamanın sürətinə uyğun məqsədyönlü tədbirlərin həyata keçirilməsi yubanmış respublikanın inkişafı ləngiyirdi. Bu da gələcəkdə əhalinin sosial vəziyyətinə pis təsir göstərirdi. İstehsalın, o cümlədən sənayə məhsullarının istehsalının ümumi inkişaf səviyyəsinə, həmçinin milli gəlirin həcminə və əmək məhsuldarlığının artım sürətinə görə Azərbaycanı inkişaf ittifaqı səviyyəsindən xeyli geridə idi.

Sovet rejiminin bütün xüsusiyyətlərinə, iş prinsiplərinə dərinlən bələd olan, zəngin idarəçilik təcrübəsinə malik Heydər Əliyev ölkəni düşdüğü və vəziyyətdən çıxarmaq üçün ele ilk günlərdən qəti addımlar atdı. O, dahiyənə uzaqgörənliklə, dərinlən ölçüb-biçirək ölkənin uzunmüddətli, dinamik və hərtərəfli tərəqqisini təmin edəcək kompleks inkişaf proqramları işlədib hazırladı. Dərhal da bu proqramların icrasına başlandı. İlk addımlarından xalqın böyük rəğbətli ilə qarşılanan görkəmli siyasi xadim Sovet İttifaqı kimi böyük bir dövlətin zəngin iqtisadi potensialından, geniş imkanlarından istifadə edərək Azərbaycanın inkişaf siyasətini müdrikliklə həyata keçirdi. Sosial-iqtisadi, mədəni sahələrdə vətənin, xalqın tərəqqisi üçün zəruri olan məsələlər barədə ən yüksək səviyyələrdə mühüm qərarların qəbuluna nail oldu. Daha sonra bütün xalqı bu əhəmiyyətli qərarların icrasına səfərbər etdi.

Görülən işlərin müsbət nəticəsi kimi bütün önəmli sahələrdə vəziyyət yaxşılaşmağa doğru dəyişdi. Respublika iqtisadiyyatında mühüm struktur dəyişiklikləri baş verdi. İstehsalat bilavasitə bağlı olan elmi-tədqiqat sahələrinin inkişafına diqqət artırıldı. Elmi-texniki tərəqqinin nailiyyətlərini, müxtəlif texnologiyaların istehsalata tətbiqi Azərbaycanın bütün SSRİ-də qabaqcıl mövqelərə çinməsinə, respublikanın sosial-iqtisadi həyatında yüksəlişə rəvac verdi.

"Qoy ədalət zəfər çalsın!"

Öz nəslimə mənsub bir çox insanlar kimi, 1980-ci illərin əvvəllərində ali məktəbə, uşaqlıqdan arzusunda olduğu ixtisasa qəbul oluna bildiyimə görə məni böyüdülməyə boya-başa çatdırmış valideynlərim, əziz müəllimlərim, qarşıma çıxmış bütün xeyirxah insanlar kimi, Ulu Öndər Heydər Əliyevə də borcluyam. Heydər Əliyevin ölkə rəhbərliyinə gəlişinə qədər bir çox nüfuzlu ali məktəblərin qapıları sadəcə zəhmət adamlarının övladlarının, maddi imkansız gənclərin üzünə bağlı idi.

Özümüzlə Xoşbəxt sayı bilərik ki, bizim gəncliyimiz Heydər Əliyevlə başladı. Heydər Əliyevin ölkə rəhbərliyinə gəlişi ilə cəmiyyətin bütün sferalarında olduğu kimi, ali təhsil sistemində də vəziyyət kökündən dəyişdi. Ali məktəblərə qəbulda bilik yeganə meyara çevrildi. İndiyə qədər qeyri-rəsmi səviyyədə yalnız imkanlı ailələrin övladları üçün nəzərdə tutulan nüfuzlu ixtisaslara gedən yol zəhmətkeş balaları üçün də açıq oldu. Yaşının erkən çağlarında valideynləri ilə birgə tarlada çalışıb alın təri tökən, bununla yanaşı dərs kitablarını da ələndən yerə qoymayan kolxozçu, fəhlə balaları da yüksək bilik hesabına öz ideallarına qovuşmaq üçün imkan qazandı. Savadsız varlıların övladlarının tələbə adı qazanmaq imkanları məhdudlaşdı. Cəmiyyətdə haqq-ədalət öz yerini itəməyə başladı. Prinsiplərdən uzaq düşmüş sovet sisteminin ədalətsizliklərində adət etmiş Azərbaycan insanı üçün bu, gərcəyə çevrilmiş nəğməyə bənzərdi.

Ötən əsrin 70-ci illərin sonunda "Literaturaya qazetə"yə verdiyi məşhur "Qoy ədalət zəfər çalsın!" sərəlvəhəl müsahibəsində respublikanın həyatı ilə bağlı ən müxtəlif məsələlərə toxunan Ümummilli Lider cəmiyyətdəki ədalətsizliklərə, hüquq mühafizə orqanlarındakı nöqsanlara, ən başlıcası, vətəndaşların hüquq və ədalətliklərinin təminatı sahəsində mövcud olan problemlərə toxunmuş, onların həlli yollarını göstərmişdir. Bu müsahibə ittifaq miqyasında şok effekt yaratmış, hətta xarici mətbuatda həmin müsahibə ilə bağlı materiallar yayılmışdı.

Azərbaycana rəhbərlik edən şəxsın bir cəsarətli mövqeyi o dövrdə imperiya rəhbərlərinə qətiyyətlə xoş gəlməmiş də, həmin şəxslər Heydər Əliyev dövlətinin xalq arasında hörmət və nüfuz qarşısında susmağa, onunla hesablaşmağa məcbur olurdular. Ulu Öndər Heydər Əliyev çox sonralar "Literaturaya qazetə"yə verdiyi məşhur müsahibəsini xatırladaraq deyirdi: "Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin birinci katibi olmağıma baxmayaraq, mən həmin müsahibədə sovet hakimiyyətinin, cəmiyyətinin işində olan mənfəətlərin hamısını açıq göstərmişdim. Xatırlımdır, o vaxt Andropov SSRİ Dövlət Təhlükəsizliyi Komitəsinin sədri, həm də Siyasi Büronun üzvü idi. O, bir neçə gündən sonra mənə telefon etdi. Dedi ki, sənün bu müsahibə böyük bir sensasiya yaradırdı. Soruşdum ki, nə menada? Cavab verdi ki, müsbət də var, mənfəəti də var. Soruşdum ki, nəyi müsbətdir, nəyi mənfəətdir? Deyir, müsbət odur ki, insanlar bizim cəmiyyətdəki varlıları görürlər və sevinirlər ki, kimsə cəsarət edib bunları açıq deyir. Özü də bunun əşğıda yox, ən yüksək vəzifədə çalışan bir adam deyir. Amma bunun əleyhinə olanlar da var. Soruşdum ki, niyə? Bildirir ki, çünki onlar bunun açılmasına istemirlər. O vaxt bir çox belə yazılar olub".

İnsan kapitalı

Heydər Əliyev cəmiyyətdə yeni qaydalar formalaşdırırdı. İndiyə qədər məqam sahiblərinin özbaşınalığına, bürokratiyaya, korrupsiya hallarına, xalq malını mənimləməyə müfəxrərlərini xalqın sırası nümayəndələri ilə təhqiramiz rəftarına bir növ adət edən vətəndaşlar ilk dəfə görürdülər ki, uzun illər boyu cəmiyyətdə toxunulmazlıq statusu qazanmış zümrənin təmsilçiləri də sırayı insanların haqlarını pozduqlarına görə ən sət formada cəzalandırılmalı bəliyərlər. İnsanlarımız öz həyatlarında nəyinsə müsbətə doğru dəyişdiyini görür, bu müxtəlif dəyişiklikləri yüksək qiymətləndirirdilər.

Həmin dövrdə ictimai mühitin inkişafı, milli ruhun ərəzətdən xilas, xalqın həyatının mahiyyətini təşkil edən bütün elementlərin sağlamlaşdırılması işi də geniş müstəvidə, böyük vətənpərvərliklə həyata keçirilirdi. O zaman Bakını kosmopolit kədr bazasının əlinə alıb milli ruhu kadrqlara vermək, eyni zamanda elmi-texniki tərəqqinin nailiyyətlərini bütün sferalarda uğurlu tətbiqi üçün uyğun baza yaradılması tələb olunurdu. Ona görə də Heydər Əliyev ölkə rəhbərliyinə gələn kimi özünün aktiv təhsil və kədr konsepsiyasını irəli sürdü. Həmin dövrdə minlərlə gənc respublika üçün xüsusi gərəklilik, nadir ixtisaslar üzrə təhsil almaqdan ötrü keçmiş SSRİ-nin ən nüfuzlu ali məktəblərinə - Moskva, Sankt-Peterburq, Kiyev, Xarkov, Minska, Voronejə göndərildi. Bu, xalqın uzaq gələcəyini nəzərdə tutan güclü kədr potensialının, o cümlədən vacib ixtisaslar üzrə mütəxəssislərin orduyunu yaradılması, iqtisadiyyatın sürətli və çoxşaxəli inkişafına uyğun olaraq respublikanın ali və orta ixtisas təhsili şə-

ra, diplomat olduğunu dərk edirdilər. Keçmiş İttifaqda "yenidənqurma" adı altında aparılan, əslində dağıdıcılıq fəaliyyəti ilə seçilən siyasətin müəllifləri şübhəsiz ki, ilk növbədə peşəkarları, qabiliyyətli insanları hədəfə almalı idi və belə də oldu. Onlar öz məkrli niyyətlərinə çatdılar. 1987-ci ildə Heydər Əliyev SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini və Sov.İKP MK-nin Siyasi Bürosunun üzvü vəzifəsindən istefafə göndərildi. Və bununla da Azərbaycanın bəlalı günləri başladı. Ulu Öndərin yüksək dövlət postlarından kənarlaşması ilə ermənilərin Azərbaycan qarşı ərazi iddialarına başlamaları arasındakı vaxt heç 15 gün çəkmədi. Həmin dövrdə artıq təqəddüci həyatı yaşayan və hər bir addımı gizli nəzarət altına alınan Heydər Əliyev ən məhdud imkanlardan belə yararlanaraq bu iddialar ətrafındakı əsl həqiqətlərin dünyaya çatdırılmasına cəhd etdi. Dağılıq Qarabağ münaqişəsinə görə bütün məsuliyyətin Sov.İKP-nin, şəxsən Qorbaçovun üzərinə düşdüyünü açıq şəkildə beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə çatdırmağa çalışdı.

Azərbaycanın ovaxtı rəhbərliyinin isə mərkəzə yarımaq üçün yürüdüğü antimitilliyə siyasət, göstərdiyi qətiyyətsizlik respublikaxil ictimai-siyasi sabitliyi son dərəcə kəskinləşdirdi. Bu siyasətin məntiqi nəticəsi olan 1990-cı ilin 20 Yanvar hadisəsi bütün dünyaya sübut etdi ki, sovet rəhbərliyi və onun yerlərdəki əlallıları Azərbaycan xalqına, dövlətinə qarşı ən ağır cinayətlər

törətməkdən belə çəkinmirlər. Bu faciənin inkişafına diqqət bunun təzahürü idi. Azərbaycan birinci rəhbərliyi dövründə Ulu Öndərin şəxsi təşəbbüskarlığı, qətiyyəti və iradəsi sayəsində ölkə üzrə 700-dən artıq məktəb binası tikilərək istifadəyə verilmişdi. Bu illərdə respublikada ali təhsil müəssisələrinin sayı 12-dən 17-yə, bu təhsil ocaqlarında oxuyan tələbələrindən sayı isə 70 mindən 100 minə çatmışdı.

Heydər Əliyevin respublikaya rəhbərliyinin ilk illərindən başlayaraq hər tədris ilində yüzlərlə azərbaycanlı ittifaqın ən nüfuzlu ali məktəblərinə, iqtisadiyyat, hüquq, diplomatiya, dövlət idarəçiliyi, beynəlxalq münasibətlər və s. kimi mühüm elm sahələrinə təhsil almağa göndərilirdi. Təsəffüf deyil ki, o dövrdə SSRİ-nin kosmik uçuşlara hazırlıq mərkəzində azərbaycanlı gənclərinin olmasından ciddi narahatlıq keçirən Azərbaycan rəhbəri gənclərin ali təhsil ocaqlarında oxuyan tələbələrini ali say-yaşayışlı məktəblərinə göndərilməsini təşviq və nəzarətinə götürmüş, Bakıda milli hərbi kadrları hazırlayan Cəmiyyət Naxçıvanski adına məktəb fəaliyyətinə başlamışdı. Bütün bunlar Heydər Əliyev tərəfindən Azərbaycan dövlətçiliyinin intellektual bazasının yaradılması məntiqində atılmış son dərəcə cəsarətli addımlar idi.

Ulu Öndərin

törətməkdən belə çəkinmirlər. Bu faciənin inkişafına diqqət bunun təzahürü idi. Azərbaycan birinci rəhbərliyi dövründə Ulu Öndərin şəxsi təşəbbüskarlığı, qətiyyəti və iradəsi sayəsində ölkə üzrə 700-dən artıq məktəb binası tikilərək istifadəyə verilmişdi. Bu illərdə respublikada ali təhsil müəssisələrinin sayı 12-dən 17-yə, bu təhsil ocaqlarında oxuyan tələbələrindən sayı isə 70 mindən 100 minə çatmışdı.

O, Azərbaycanı xilas etdi

"Mən ya vətənimin rifahı üçün yaşamaq, yaxud da onunla birlikdə məhv olmuyam". Roma filosoflarından Sisserona aid edilən bu kəlam Heydər Əliyevin fəaliyyət devizi, bir siyasət adamı kimi qarşıya qoyduğu dəyişmə prinsipidir. Elə bu prinsipə də o, Azərbaycanın ağır günlərində vətənə döndür. Ölkənin, xüsusilə acınacaqlı vəziyyətdə yaşayan respublikanın ovaxtı rəhbərliyini, demək olar ki, yaddan çıxardı, soyuq münasibət üzündən hər an itirilmə təhlükəsi ilə üz-üzə qalmış Naxçıvana gedib orada yaşamağa başladı. Bu tarixi şəxsiyyətin Naxçıvana gəlişi blokada şəraitində dözülməz problemlərə baş-başa qalmış doğma diyarın sakinlərinə ruh verdi. Sonsuz ümidsizliyə qarşı insanları ürəyində ümid çirəyi yandı. Qısa müddətdən sonra insanların istəyi və yekdil qərarı ilə Naxçıvan Ali Məclisinin Sədri seçilən Heydər Əliyevin bu məkanda apardığı islahatlar böyük nəticələr verməyə başladı.

Öndə müstəqilliyini yenidən qazanmış Azərbaycan tarixinin, demək olar ki, ən ağır günlərini yaşayırdı. Tez-təz dəyişən sərəştəz hakimiyyəti respublika həyatının bütün sahələrində dözülməz şərait yaratmışdı. Quduzlaşan ermənilər Azərbaycan qarşı ərazi iddialarını artırıb neçə il idi ki, silah gücünə həyata keçirirdilər. Rayonlarımız bir-birinin ardınca işğal olunmuş. Ölkə ağır sosial-iqtisadi böhranla üzləşmiş, cəmiyyət demək olar ki, bəhrənə itmişdi. İnsanlar bir parça çörəyin dərdində idilər. Azərbaycan müxtəlif bölgələrində xarici qüvvələrin təhriki ilə separatizm meyilləri baş qaldırırdı. Vəziyyət bu şəkildə davam edəcəyi təqdirdə respublikanın parçalanması labüd görünürdü. İnsanlar müstəqilliyə, ölkənin suveren dövlət kimi gələcəyinə ümidlərini itirmişdilər. Kiçikçik bir təsadüf kifayət etdi ki, Azərbaycanın dünyanı siyasi xəritəsindən tamamilə silinsin. Belə bir vaxtda Heydər Əliyevin xalqın təkdi tələbi ilə ölkə rəhbərliyinə qayıdıq, təcrübəli strateq kimi, dövlətçilik sükanına arxasına keçməsi Azərbaycanı bu bələlərdən hiç etdi.

Tarixə baxış

Heydər Əliyev öz şəxsi nüfuzu, bir dövlət adamı kimi zəngin təcrübəsi sayəsində ölkədə vətəndaş qarşudürməsinə aradan qaldırdı. Separatizm meyillərini qarşısını aldı. Azərbaycan insanının istiqlal, milli dövlətçilik ümidlərini özünə qaytardı və həmin insanlara birgə arzularında o dövləti qurub yaratmağa başladı. Ulu Öndər bütün çətinliklərə, maneələrə rəğmən liberal iqtisadiyyat və sivil cəmiyyət quruculuğu yolunda ilk addımlarını atdı. Cəmiyyətdə ictimai-siyasi sabitliyi bərqərar etdi. Siyasi mübarizəni başpəzoq qüvvələr arasındakı silahlı atışmaların sivil müstəqilliyə gətirdi. Qanunsuz silahlı birləşmələri ləğv etdi, hər kəsə dövlətin gücünü, qətiyyətini göstərdi. Güclü, nizami ordu qurmağa başladı. Dünyanın aparıcı şirkətləri ilə imzalanmış "Əsrin müqaviləsi", bu müqavilədən sonra həyata vəsiqə qazanan global enerji-kommunikasiya layihələri Azərbaycanın gələcəyinə yol açdı. Ümumilikdə regionun mənzərəsini dəyişdi.

1995-ci ildə Heydər Əliyevin bilavasitə rəhbərliyi ilə hazırlanaraq qəbul edilmiş müstəqil Azərbaycan Respublikasının ilk Konstitusiyası demokratik, hüquqi dövlət quruculuğu prosesinin manifesti oldu. Ölkədə azad bazar iqtisadiyyatı prinsipləri öz yerini tutdu, vətəndaş cəmiyyəti formalaşdı, ifadə azadlığı təmin edildi. Heydər Əliyevin 1993-cü ildən başlayaraq ölkədə apardığı islahatlar, müstəqil dövlətçilik tariximizdə yaratdığı parlaq nəticələr haqqında çox yazmaq, ətraflı təhlillər aparmaq olur. Amma bu nəticələr, tarixi nailiyyətləri Ulu Öndərin özündən gözləy, parlaq və mükəmməl şəkildə ifadə etmək mümkün deyil. Heydər Əliyev müstəqil dövlətimizin onun rəhbərliyi altında qısa müddət ərzində qazandıqı tarixi nailiyyətləri qısaca olaraq belə dəyərləndirmişdi: "Tarixən çox qısa müddət ərzində biz qabaqcıl Avropa təcrübəsinə əsaslanaraq çox şeyə nail ola bildik. Biz bütün çətinliklərə baxmayaraq, liberal iqtisadiyyat və sivil cəmiyyət quruculuğu yolu ilə irəlilədik. Biz insan haqlarının qorunmasını ən çəkdik, vətənimizin və vətəndaşlarımızın totalitarizm dövrünün ağır irsindən xilas olmasına çalışdıq. Biz demokratiyanın inkişafı üçün mühüm şərtlərdən biri olan daxili sabitliyə nail olduq. Biz azad söz, azad mətbuat və ictimaiyyəti siyasət sistem yaratdıq. Biz müddəaların üçdə biri insan haqlarının və əsas azadlıqlarının qorunmasına həsr olunan yeni Konstitusiya qəbul etdik. Şərqdə ilk dəfə ölmə hökmünü aradan qaldırdıq, yeni qanunvericilik sistemini yaratdıq, prezident, parlament və bələdiyyə seçkiləri keçirdik. Bir sıra mühüm siyasi və iqtisadi islahatlar apardıq və aparırıq".

Tarixin ən qüdrətli Azərbaycanı

Ulu Öndər Azərbaycanda ele bir siyasi kursun əsasını qoydu ki, bu kurs Azərbaycan durduca zəkamızın gücü, peşəkariyyəti kimi daim yaşayacaq. Heydər Əliyev ideyalarının davamçısı, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin uğurlu davam etdirdiyi bu kursun 2003-cü ildən ölkə və cəmiyyət həyatına gətirdiyi tarixi nailiyyətlər bir daha bunu təsdiqləyir.

2003-cü ildə "Zəngin və qüdrətli Azərbaycan uğrunda" çağırışı ilə milyonlar ətrafında toplanan Prezident İlham Əliyevin uğurlu daxili və xarici siyasəti ilə Azərbaycan demokratik, hüquqi və dünyəvi dövlət quruculuğu prosesini öz məntiqi hədəfinə qovuşdurdu. Tarixin ən qüdrətli Azərbaycanı qurdu.

Dövlət rəhbərliyinin həyata keçirdiyi inkişaf konsepsiyası ölkə iqtisadiyyatının davamlı inkişafını təmin etdi. Ulu Öndər Heydər Əliyevin neft strategiyasının uğurlarını davam etdirilməklə Azərbaycan Prezidenti qloballaşan dünyanı çağırışlarına uyğun daha güclü, təkmil iqtisadi model formalaşdırdı.

Cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında həyata keçirilən regional inkişaf proqramları bölgələrlə paytaxt arasındakı inkişaf fərqi aradan qaldırdı. Həyata keçirilən tikinti-abadlıq tədbirləri Azərbaycanın simasını dəyişdi. Ölkədə sosial infrastruktur yeniləndi. Qeyri-neft sektorunun davamlı inkişafına, regionlarda kommunal xidmətlərin və sosial infrastruktur təminatının keyfiyyətinin yüksəldilməsinə şərait yarandı. Sahibkarlıq mühiti daha da yaxşılaşdırıldı. Ölkədə investisiya qoyuluşu genişləndi. Azərbaycan rəyinqirişli biznes mühitinə görə beynəlxalq tərtiblərə öndü pillələrində qərarlaşdı. Həyata keçirilən inkişaf proqramları yeni müəssisələrin və iş yerlərinin açılmasına, nəticədə əhalinin məşğulluğunun artırılmasına, rifahının yüksəlməsinə, yoxsulluq səviyyəsinin azaldılmasına imkan verdi. Əhalinin sosial rifahının yaxşılaşdırılması, yeni istehsal sahələrinin açılması regionlarımızda da ümumi inkişaf prosesinin ən mühüm parçasına çevirdi. Azərbaycanda qüdrətli ordu formalaşdırıldı. Beynəlxalq informasiya savaşında işğalçı Ermənistanın mövqeləri zəiflədi. Dağılıq Qarabağ probleminin mahiyyəti, Azərbaycan haqqında həqiqətə bütünlükdə dünyaya yayıldı və beynəlxalq ictimai rəy ölkəmizin xeyrinə dəyişdi. Azərbaycan öz siyasəti ilə bütün dünyada sülhsevər, sivilizasiyalı ölkə kimi tanındı, Avropanın və dünyanın ən böyük və nüfuzlu dövlətləri ilə qarşılıqlı münasibətlər yaratmaq üçün ciddi iş aparıldı.

Xarici siyasət kursunda tarazlaşdırılmış konsepsiyaya üstünlük verən Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzu daha da artdı. Ölkəmizin dostlarının sayı çoxaldı, bizimlə mütəfiqlik etmək istəyənlərin sırasına yeniləri əlavə olundu. Azərbaycan dünyada etibarlı tərəfdaş kimi tanındı və qəbul edildi. Prezident İlham Əliyev Şərqlə Qərbdə arasındakı münasibətlər sistemində ölkəmizin özünəməxsus yerini daha da möhkəmləndirdi. Dövlət rəhbərliyinin yürütdüyü siyasət və bu siyasətə dəstək olaraq Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, UNESCO və İSESCO-nun xoşməramlı səfiri Məhraban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə həyata keçirilən humanitar layihələr Azərbaycanın bütün dünyada mədəniyyətlərə əsas dialoq, tolerantlıq, multikulturalizm məkanı kimi tanındı.

Azərbaycanda elm, təhsil, bilik, fərdi inkişaf bir dəyərə çevrildi.

Bütün bunlar 50 il əvvəl təməli qoyulmuş siyasətə yaratdığı tarixdir. 1969-cu ilin 14 iyulundan Azərbaycanın gələcəyi üçün işgah çevrilmiş Heydər Əliyev ideyaları bu gün də həyata keçirilir və milli dövlətçilik tariximizin yeni möhtəşəm salnamələrinin yazır.

Aliş QASIMOV,
professor